

про здоров'я

про працю
та лень

про мудрість

200 народних прислів'їв і приказок

про знання

про багатство

про добро і зло

про природу

про дружбу

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВИЛЛЯ

200 народних прислів'їв і приказок

Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга»

2015

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР

200 народних прислів'їв і приказок / Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2015

ISBN 978-5-04-008857-7

Книжка розповість про народні традиції та вірування, допоможе готуватися до уроків і виконувати творчі завдання. До видання увійшли прислів'я про дружбу та працю, добро та зло, багатство та бідність, навчання та неучтво, народні прикмети. Текст супроводжується кумедними малюнками, які сподобаються і дітям, і дорослим.

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР

ISBN 978-5-04-008857-7

, 2015
© Книжный Клуб «Клуб Семейного
Досуга», 2015

Содержание

Про дружбу	6
Про знання	13
Про працю та лінь	19
Кінець ознакомительного фрагмента.	20

200 народних прислів'їв і приказок

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015

* * *

Про дружбу

Грошей мало – не біда, як є друзів череда.

Подібні за змістом. Хоч грошей не гурт, зате приятелі всюди – й там і тут.
Не май сто кіп у полі, май друзів доволі.
Не так те багатство, як вірне є братство.

Добре мати багато друзів, дружба дорожче багатства, грошей. Говориться, коли друзі чи знайомі допомагають, виручають у біді.

Над друга старого нема нікого.

Варіант. Над друга старого нема в світі нікого.
Подібні за змістом. Для приятеля нового не кидай старого.
Старий хліб кращий (ліпший), ніж новий.

Говорять ті, хто дорожить вірними старими друзями або жалкує, що їх немає.

Один за всіх і всі за одного.

Варіант. Усі за одного і один за всіх.

Кожен повинен підтримувати свого ближнього, усі мають допомагати один одному.
Це прислів'я відображає давню форму взаємодопомоги.

Один у полі не вояк.

Варіант. Один у полі не воїн.
Подібні за змістом. Один – як ні одного.
Один кіл плота не вдержить.
Де нема спілки, там нема й силки.

Поодиноці все важко робити, сам ніколи не зробиш того, що можна зробити спільно.

Хто друга лишить у пригоді, той не варт і по світі ходити.

Треба завжди допомагати товаришеві, навіть ризикуючи потрапити в неприємну, небезпечну ситуацію.

Для милого друга і вола з плуга.

Варіант. Для бажаного друга і коня з плуга.
Подібне за змістом. Для вас і сорочка з нас.

Для близької людини не шкода і останнього, заповітного.

Для дружби немає відстані.

Для друзів відстань – не перешкода. Вони завжди знайдуть спосіб зустрітися. Коли ти їдеш до близької, дорогої людини, і довгий шлях здається коротким.

Берись дружно – не буде сутужно.

Подібні за змістом. Де людей купа – не болить коло пупа.

Разом працювати не важко, а порізно – складно.

Дружній череді вовк не страшний.

Подібне за змістом. Дружні сороки й орла заклюють.

Людам, що живуть разом і дружно, ніякі вороги не страшні.

Нашого полку прибуло.

Подібне за змістом. Нашого брата більше стало.

Говориться при появі в якому-небудь суспільстві, колективі людини, що має такі ж погляди, переконання, схильності тощо.

То люди не з нашої хати.

Подібні за змістом. Не нашого пір'я птах.

Не нашого тіста книш.

Вираз вживається, коли мова йде про людей іншого кола, прихильників інших поглядів, інших ідей. Часто говорять зі зневагою про менш щасливих людей або із заздрістю – про більш щасливих, багатих. Книш – це житній, рідше пшеничний круглий хліб із загорнутими всередину краями.

Як будемо в дружбі жити, нас нікому не зламати.

Ніякі погрози не страшні, якщо люди діють спільно, заодно.

Дружба – як дзеркало: розіб'єш – не складеш.

Подібне за змістом. Не варто з другом сваритися, бо доведеться миритися.

Потрібно цінувати та поважати своїх друзів. Посваритися завжди набагато легше, ніж помиритися. Іноді відновити стосунки взагалі не вдається.

При горі та в лиху годину пізнаєшвірну людину.

Подібне за змістом. Друзі пізнаються в біді.

Говориться, коли хто-небудь допоміг у скрутну хвилину або, навпаки, залишив когось у біді.

У гурті і смерть не страшна.

Варіант. При гурті і смерть добра.

Подібне за змістом. У гурті й куліш з кашею їється.

Коли людина не сама, усе можна пережити, навіть померати не страшно. Прислів'я вживається як розрада кому-небудь, хто у важку для себе хвилину оточений іншими людьми, які поділяють його долю або підтримують його.

Прислів'я народів світу

- Бідний той, у кого друзів немає (англійське).
- На самоті людині і рай – не рай (грецьке).
- Зі старого ворога не зробиш друга (турецьке).
- Пройде час, і друг стане ворогом, а ворог – другом (індійське).
- Хороший друг без заклику приходить (естонське).

З миру по нитці – голому сорочка.

Подібні за змістом. З хати по нитці – сироті свитина.

З миру по латці – голому свитка.

З крихіток купка виходить, а з краплинок – море.

З миру по крихті – голому пиріг.

Якщо взяти у багатьох людей потроху, то в сумі вийде щось значне, достатне для однієї людини. Говориться, коли спільно допомагають кому-небудь у тому, що не по кишені або не по силам одній людині, а спільна допомога виявляється відчутною.

З ким поведешся, від того й наберешся.

Варіант. Біля чого потрешся, того і сам наберешся.

Подібне за змістом. З яким пристаєш, таким сам стаєш.

Так говорять про того, хто перейняв погляди і звички людини, з якою дружить, спілкується, живе тощо.

Чумак чумака бачить здалека.

Варіанти. Кулик кулика бачить здалека.

Свій свояка вгадає здалека.

Подібні за змістом. Пізнає свиня своє порося.

Чорт біса і з-під копи бачить.

Люди, що мають схожість характерів чи інтересів, швидко розпізнають один одного, знаходять спільну мову, починають спільну діяльність. Прислів'я часто має негативний відтінок.

Гусак свині не товариш.

Подібні за змістом. Кінь воліві не рівня.

Знайся кінь з конем, а віл – з волем.

Погодилися, як порося з вовком.

Казан глекові не до пари.

Різних за своєю природою або характером людей ніщо не може об'єднати (прислів'я вживають, бажаючи сказати, що хтось комусь не рівня).

Свій не свій, а в горох не лізь.

Подібні за змістом. Брат мій, а хліб їж свій.
Брат братом, сват сватом, а гроші не рідня.
Хоч ми собі брати, та наші кишені не сестри.

Дружні стосунки не повинні заважати особистим інтересам, виконанню своїх обов'язків тощо. Говориться, як правило, у тих випадках, коли між людьми, які вважають себе друзями або об'єднані спільною діяльністю, виникають суперечки через розбіжність інтересів, особистих розрахунків. Часто говориться з докором.

Це цікаво

Виявляється, у багатьох відомих прислів'їв є призабуті продовження. Причому деякі повні варіанти розкривають суть прислів'я більш точно, а є й такі, у яких значення змінюється на протилежне.

- Ворон воронові ока не виклює, а й виклює, та не витягне.
- Старий віл борозни не псує, та й глибоко не зоре.
- За одного битого двох небитих дають, та ще й не беруть.
- Баба ворожила і надвоє положила: або дощ, або сніг, або буде, або ні.
- В умілого і долото рибу ловить, а невмілому – лоба ломить.
- Нова мітла чисто мете, а як зламається – під лавкою валяється.
- На чужий коровай очей не поривай, а рано вставай та й собі учиняй.
- Чужую біду руками розведу, а до своєї розуму не прикладу.

Дружба дружбою, а служба службою.

Подібне за змістом. На службі ні брата, ні кума, ні свата [не повинно бути].

Дружні відносини не повинні впливати на службові, ділові.

Не той друг, хто медом маже, а той, хто правду каже.

Подібне за змістом. Недруг піддакує, а друг сперечається.

Справжній друг – не той, хто лестить і говорить приємні слова, а той, хто може вказати на недоліки і погані вчинки свого товариша. Саме такими друзями слід дорожити.

На любов і смак товариш не вояк.

Подібні за змістом. Кожен Івась має свій лас.
У кожного свій смак.

Так говориться, коли при виборі чи оцінці чого-небудь кожен залишається при своїй думці і при цьому не хоче сперечатися. Стверджувати, що смак одних людей кращий, ніж у інших, неправильно, некоректно.

Скажи мені, з ким ти товаришуєш, то я скажу, хто ти є.

Вибір друзів характеризує людину, і по її друзям можна скласти враження про неї саму.

Не в службу, а в дружбу.

Подібне за змістом. Не з неволі, а з приязні.

Говориться тоді, коли просять надати послугу по доброті, з люб'язності, а не через обов'язок.

Про знання

Ученому світло, а невченому тьма.

Подібне за змістом. Наука в ліс не веде, а з лісу виводить.

Використовують (часто – жартома) як наставляння вчитися, коли хочуть підкреслити користь знань. Прислів'я побудоване на антитезі (протиставленні), де освіта – світло, а темрява – невігластво.

Повторення є мати навчання.

Повторення раніше вивченого – найкращий спосіб запам'ятати інформацію. Прислів'я з подібним змістом є в багатьох мовах, оскільки походить від латинського прислів'я «Repetitio est mater studiorum» (Повторення – мати навчання).

Сите черево на науку не квапиться.

Так говорять про людину, яка внаслідок свого повного благополуччя не прагне ні до чого нового, не схильна заглиблюватися в які-небудь проблеми, змінювати свій спосіб життя.

Не вчи рибу плавати.

Того, хто вже вміє щось робити і знає, як слід чинити, не варто переучувати. Використовується як застереження проти зайвих повчань. Так зазвичай говорить сама людина, яка не готова приймати чужі поради.

Не навчаючись, і постоло не сплетеш.

Без навику, вправності, звички і просту, здавалося б, справу зробити нелегко.

Якщо хочеш більше знати, треба менше спати.

Порада «менше спати» – це, звичайно, образний вираз. Просто, щоб більше знати, треба не лінуватися і не витратити час даремно.

Прислів'я народів світу

- Знання – це криниця, яку ніколи не вичерпаєш (киргизьке).
- Хто багато знає, той більше вчиться (португальське).
- Не соромно не знати, соромно не вчитися (татарське).
- Добре вчити того, хто сам хоче вчитися (ісландське).
- Немає нічого небезпечнішого, ніж неповне знання (англійське).

Вік живи – вік учись.

Варіант. Вік живи, вік учись і вік трудись.

Подібне за змістом. Не вчися розуму до старості, але до смерті.

Ні вік, ні життєвий досвід не гарантують відсутності невдач, усе життя людина дізнається щось нове. Використовується як висловлення подиву при несподіваному повороті подій або як вираження жалю про упущення, невірний крок або вчинок.

Навчай інших – і сам навчишся.

Намагаючись пояснити що-небудь іншій людині, можна зрозуміти те, що до цього не міг зрозуміти.

Корінь науки гіркий, а плід смачний.

Вчитися, пізнавати нове важко, потрібно багато працювати, але результат того вартий. Коли багато знаєш і вмієш, можна багато чого досягти.

Красна пташка своїм пір'ям, а людина – своїми знаннями.

Подібні за змістом. Хвалися не родичами-орлами, а своїми ділами.

Не краса красить, а розум.

Вихвалявся гриб гарною шапкою, та що з того, коли під нею голови нема.

Знання, освіта і розум людини – великі цінності. Прикметник «красна» має значення «красива», «хороша».

Учити – розум точити.

Перш ніж когось вчити, треба самому добре подумати над тим, що збираєшся розповідати, повністю опанувати тему.

Науки ні вода не затопить, ні огонь не спалить.

Набуті знання залишаються з людиною назавжди – на відміну від матеріальних цінностей, їх неможливо знищити.

Без муки нема науки.

Подібні за змістом. Доки не намучишся, доти не научишся.

Піти в науку – треба терпіти муку.

Щоб чомусь навчитися, потрібно добре попрацювати. Не так багато людей, які схоплюють усе на льоту, в основному для оволодіння якими-небудь знаннями та навичками доводиться витратити багато часу і зусиль.

Ще книжки в сумці, а вже дівки (парубки) в думці.

Подібне за змістом. Як задумав женитися, то вже пізно вчитися.

Так говорять про ледачих і не надто розумних молодих людей, які думають тільки про розваги.

Розумний любить учитись, дурний любить учить.

Часто напівграмотні, недалекі люди вважають себе знавцями з будь-яких питань і дозволяють собі вчити інших, у той час як розумна людина розуміє, як мало вона знає і намагається постійно поповнювати свій багаж знань.

Шануй учителя, як родителя.

Учитель – людина яка дбає про учнів, а головне, намагається передати їм знання, навчити їх, а отже, шанувати вчителів слід так само, як батьків.

Учений водить, а неучений слідом ходить.

Людина, яка отримала добру освіту, займає в суспільстві більш високе положення і більш вільна у виборі занять у житті, на відміну від малограмотних людей, що задовольняються роллю робітників, які виконують волю інших.

Чого навчишся, те ніколи не пропаде.

Подібне за змістом. Що знати, то все добре.

Вчитися, цікавитися новим і корисним потрібно постійно. Знань ніколи не буває багато.

Це цікаво

Брати за чисту монету – значить вигадку, перебільшення сприйняти як істину. Під чистою монетою в цьому виразі мали на увазі монету державного карбування зі сплаву з певним вмістом срібла або золота. Довірливих простаків обманювали фальшивомонетники, які підробляли монети.

Спочатку «аз» та «буки», а потім і науки.

Подібне за змістом. Якщо хочеш пізнати істину, починай з азбуки.

Перш ніж почати вивчення серйозних наук, людина повинна оволодіти основами грамоти.

Наука хліба не просить, а хліб дає.

Подібне за змістом. Чого навчився, того за плечима не носити.

Навіть якщо якісь знання здаються непотрібними, вони «хліба не просять», тобто на їх «зберігання» не потрібно ніяких зусиль чи витрат, але в будь-який момент вони можуть стати у пригоді і навіть принести користь.

Чого івась не навчиться, того й іван не буде знати.

Тут «Івась» позначає дитину, а «Іван» – дорослу людину. Основні знання людина отримує у дитинстві та юності. Якщо ж вчитися не дуже старанно, потім буде дуже важко заповнити прогалини у знаннях.

Учений син старший за невченого батька.

Вчення дає людині знання і досвід, у результаті молодий чоловік за поглядами на життя може бути «старший» за більш дорослу, але менш грамотну людину.

Книгу прочитав – на крилах політав.

Подібні за змістом. Книгу читати – все знати.

Поки ледачий байдики б'є, розумний з книжок знання бере.

Людина, яка мало читає, не здатна розвинути свою пам'ять, розум, стати мудрою. Вона не може зрозуміти відчуття польоту думки.

Хто не соромиться запитувати, дізнається багато, хто соромиться питати, забуде і те, що знав.

Кожна людина чогось не знає, і в цьому немає нічого страшного. Головне розуміти це і намагатися побільше дізнатися.

Сильний здолає одного, а вчений – тисячу.

Силач може в сутичці перемогти одного супротивника, а обізнана людина може переконати у своїй правоті, навчити багатьох, а значить, і «здолати тисячу».

Про працю та лень

Діло не вовк – нікуди не втече.

Варіант. Діло не заєць – нікуди не втече.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.